

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımızın Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Zehra Zümrüt SELÇUK tarafından Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 99. maddesi gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

7244 sayılı Kanun ile 4857 sayılı İş Kanununa Geçici 10. madde eklenerek salgın süresince iş akdi fesihlerine yasak getirilmiş, işverenin yalnızca 4857 sayılı İş Kanunu'nun 25. maddenin, II numaralı bendindeki "ahlak ve iyi niyete uymayan nedenler"ini istisna tutmuştur. Ancak, birçok işletme sendikalaşma sürecinde olan, sendikal yetki alan ya da işçi sağlığı iş güvenliği başta olmak üzere insana yakışır çalışma koşulları talep eden ve hak arayan işçileri işten çıkartmak için yasak olan işten atma işleminden kaçınmak amacıyla Kod-29'u kullanmakta ve işçiler damgalanarak işten atılmaktadır. Kod-29 ile işten atılan çalışanlar. Sayısında ciddi bir artış göze çarpmaktadır. Çalışanları lekeleyerek işten çıkartılma sendikasılaşma için kullanılmakta ve işten atılan işçilerde kıdem, ihbar ve işsizlik maaşı alamadıkları için ağır hak ihlalleri görülmektedir. Anayasa sendikayı hak olarak tanır. Buna rağmen sendikalaşmayı açık şekilde ihlal eden işletme yetkilileri hiç bir yaptırım ile karşılaşmazken emekçiler anayasal hakları için direnirken karşılarında kolluk gücünü bulmakta, gözaltı ve baskılarla karşılaşmaktadırlar.

Covid-19 pandemisini fırsata çeviren işverenlerin işçileri haklarından yoksun bırakan ve sendika üyeliği haklarını tanımayan yasa dışı tutumlarının cezasızlıkla karşılanması, patronlara göz yumulması, denetimlerin ve yaptırımların yerine getirilmediği görülmektedir. Aynı zamanda işten çıkarmaların yasak olduğu Covid-19 pandemisi döneminde yaklaşık 2 buçuk milyon işçiye tek taraflı 'ücretsiz izin' uygulaması adı altında işsizlik dayatılması da hak kayıplarına yol açmakta, aynı zamanda işçilerin sendikal örgütlenmelerine karşı bir koz olarak da kullanılmaktadır.

Anayasal hak olan sendikalaşma hakkının, yaratılan fiili durumlarla ortadan kaldırılmasının bir örneği de Çorum'da faaliyet gösteren Ekmekçioğulları Metal A.Ş.'de gerçekleşmiştir. Ekmekçioğulları Metal A.Ş. işçileri ağır şekilde kurşun solunan ortamlarda çalışmakta, mesleki sebeplerden hastalanmakta iken kandaki kurşun seviyesi yüksekliği tespit edilen işçiler meslek hastalıklarını örtbas etmek için işten atılmaktadırlar. İş yerlerindeki sorunlara çözüm aramak üzere sendikalaşan işçiler Birleşik Metal-İş Sendikası'na üye olmuşlardır. Birleşik Metal İş Sendikası'nın Ekmekçioğulları A.Ş.'de yetki alması üzerine, üye olan işçiler 8Aralık 2020 tarihinden itibaren İş Kanunu'nun 25/2 maddesi (Kod 29) gerekçe gösterilerek keyfi ve hukuksuz şekilde işten çıkarılmışlardır. Sendikasızlaştırma amacıyla işten atılan işçiler, işlerine geri dönmek ve anayasal hakları olan sendikal haklarından yararlanmak için fabrika önünde başlamış oldukları eylemlerine devam etmektedirler.

Bu bağlamda;

- 1- Pandemi döneminde iş yerlerinde iş akdinin Kod 29 uygulaması ile işverenler tarafından kötü niyetli ve keyfi olarak ortadan kaldırılmasına yönelik yaygın uygulamalar Bakanlığınız bilgisi dahilinde midir?
- 2- 4857 sayılı İş Kanunu'nun 25/II bendi kapsamında belirtilen fiiller gerekçe gösterilerek Ekmekçioğulları Metal A.Ş.'de işten çıkartılmış 90 işçi Bakanlığınız bilgisi dahilinde midir? Bilginiz dahilinde ise nasıl bir işlem yapılmıştır?
- 3- Birleşik Metal İş Sendikası'nın Ekmekçioğulları Metal A.Ş. için yetki belgesi alınmasından sonra işten çıkartmaların başladığı Bakanlığınız bilgisi dahilinde midir? İşçilerin sendikal haklarından yararlanmalarından dolayı işten çıkartılmaları iddiaları incelenmekte midir?
- 4-İşten çıkarma yasağını delmek, tazminat ve işsizlik ödeneğini ödememek, sendikasızlaştırmak gibi kötü niyetli amaçlarla Kod 29'u hukuksuz ve keyfi olarak kullanan işverenlere yönelik Bakanlığınızca herhangi bir yaptırım uygulanmakta mıdır?

5- Kod 29 ile işten çıkarılan işçilerin uğradıkları hak gaspı ve mağduriyetlerin hukuk labirentlerinde daha ağır hak ihlallerine dönüşmemesi için bir çalışmanız olacak mıdır? Damgalanarak işten atılan kadın işçiler; aileleri tarafından sorguya maruz kaldıklarını, bunun kimi zaman şiddete dönüşmesi ve iş ararken karşılarına çıkan bu bildirim nedeniyle iş bulamadıklarını dile getirmektedirler. Bakanlığınızın bu konudaki ayrımcı ve cinsiyetçi baskılara karşı almış olduğu herhangi bir önlem bulunmakta mıdır?

6-İşten çıkarma yasağından itibaren kod 29 kapsamında kaç işçi işten çıkarılmıştır?

7-Son 5 yıl içinde Kod 29 ile işten çıkartılan işçilerin açmış olduğu dava sayısı yıllara göre kaçtır? Bakanlığınız bu davalardan kaçında müdahil konumdadır?

9-Sendika hakkının korunması pozitif yükümlülüğü devlete, üçüncü kişilerin ve özellikle işverenin, çalışanların sendikaya üye olma ve sendikal faaliyette bulunma haklarını kullanmayı engelleyici davranışlarından kaçınmasına yönelik ve sırf bu haklarından yararlandıkları gerekçesi ile işten çıkarılmaları, mobbing görmeleri, ayrımcılığa, tehdit ve baskıya maruz kalmalarını önlemeye yönelik Bakanlığınızca bir çalışma yürütülecek midir?

10- Sayısız sendikalaşmanın engellendiğinin kanıtlandığı dava sonucu olmasına rağmen sendikalaşmayı engellemeyi yasaklayan yasa ve yaptırımlar patronlara neden uygulanmamaktadır?

10-Bakanlığınız, emekçilerin sendika hakkını, toplu iş sözleşme hakkını, grev hakkını güvence altına almak, sendikal hak ve özgürlükleri genişletmek üzere yasalarda ve uygulamada düzenlemeler yapmayı planlamakta mıdır?

11-Türkiye’de sendikalaşma oranının %10’ların altında seyretmesi çalışanların kölelik koşullarına da işaret etmektedir. Sosyal politikanın önemli unsurlarından olan sendikaların bu kadar düşük seviyede seyretmesine karşı Bakanlığınızca önlem alınması düşünülmekte midir?

12. Sendikalaşmanın önündeki baskı ve engelleri kaldırmak konusunda Bakanlığınızca ne tür önlemler alınmıştır?